

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum iuramentum sit appetendum, & frequentandum tanquam vtile, & bonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

li. s. de iur
tione in fo.
p. ante s. li.

clare habetur in re-
sponfione ad primi
5. articuli ubi ponit
ur differentia inter
uotum, & iuramen-
tum in hoc, quod no-
tum materiam suam
facit actum religio-
nis, iuramentum au-
tem non. Quod autem
iuramentum ordi-
netur ad verum, ut
id quod est ad finem
ordinatur in finem,
in responfione ad se-
cundum 5. articu. pa-
tet, ubi dicitur, quod iu-
rans non ordinat iu-
rumentum ad uene-
randam, aut diligen-
dum eum, per quem
iurat, sed ad aliquid
aliud quod est neces-
sarium presenti ui-
tae: hoc autem con-
stat esse certitudine
ueri, quod iuramen-
to firmatur. Quod ve-
ro iuramentum non
ordinatur ad uerum
quod firmatur, ut fi-
nem, ex eo patet, quod
latria non recte ordi-
natur in reshumanas
ut finem, cum finis
nobilitas sit eo, quod
est ad finem. Neque
enim fas est diuinam
reuerentiam humane
ueritatis supponere.

Art. huius

Mat. 5. super
illud ego au-
dico non in
vultu omnino
rom. 9.
lib. 1. c. 3. dicit
refert opi-
nionem Thoma-
stici. c. 3.

¶ 2 Præter. Ad religionem pertinet
cultum Deo offerre. vt * Tullius
dicit: sed ille qui iurat, nihil Deo
offert, sed Deum inducit in tes-
tatem. ergo iurare non est actus re-
ligionis, seu latriæ.

¶ 3 Præter. Finis religionis seu la-
triæ est reuerentiâ Deo exhibere:
hoc autem non est finis iuramenti, sed
potius aliqd uerbum confirmare:
ergo iurare non est actus religionis.

SED CONTRA est, quod dicitur
Deute. 6. Dominum Deum
tuum timebis, & ipsi soli seruius,
ac per nomen illius iurabis: Lo-
quitur autem ibi de seruitute latriæ.
ergo iurare est actus latriæ.

RESPON. Dicendum, quod si
cut ex * dictis patet, ille qui iurat,
inuocat diuinum testimonium
ad confirmandum ea, quæ dicit.
Nihil autem confirmatur, nisi p
aliquid quod certius est, & po-
tius: & ideo in hoc ipso quod homo
per Deum iurat, proficitur Deum
potiorem, ut pote cuius ueritas
est indefectibilis, & cognitio uni-
uersalis: & sic Deo aliquo modo
reuerentiam exhibet. Vnde & A-
postolus dicit ad Heb. 6. quod ho-
mines per maiores se iurant. Et *
Hieron. dicit super Mat. quod quod
iurat, aut ueneratur, aut diligit eum
per quem iurat. Philo. etiam dicit
in 1. Metaph. quod iuramentum
est honorabilissimum. Exhibere
autem reuerentiam Deo pertinet
ad religionem, siue latriam: unde
manifestum est, quod iuramentum
est actus religionis, siue latriæ.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod in iuramento duo consideran-
tur, scilicet testimonium quod i-
ducitur, & hoc est diuinum: & id
super quo inducitur testimonium,
uel quod facit necessitatem testi-
monium inducendi: & hoc est
humanum. Pertinet ergo iuramē-
tum ad religionem ratione primi,
non autem ratione secundi.

AD SECUNDUM dicendum,
quod in hoc ipso, quod aliquis assu-
mit Deum in testem per modum
iuramenti, proficitur eum maio-
rem, quod pertinet ad Dei reue-
rentiam: & sic aliquid offert Deo
scilicet reuerentiam, & hono-
rem.

AD TERTIUM dicendum, quod
omnia quæ facimus, debemus in
Dei reuerentiam facere: & ideo
nihil prohibet, si in hoc ipso, quod
intendimus hominem certifica-
re, Deo reuerentiam exhibeamus.
Sic enim debemus aliquid i Dei
reuerentiam facere, ut ex hoc uti-
litas proximis proueniat: quia et-
iam Deus operatur ad suam glo-
riam, & nostram utilitatem.

¶ 2 Præter. Ad religionem pertinet
cultum Deo offerre. vt * Tullius
dicit: sed ille qui iurat, nihil Deo
offert, sed Deum inducit in tes-
tatem. ergo iurare non est actus re-
ligionis, seu latriæ.

¶ 3 Præter. Finis religionis seu la-
triæ est reuerentiâ Deo exhibere:
hoc autem non est finis iuramenti, sed
potius aliqd uerbum confirmare:
ergo iurare non est actus religionis.

SED CONTRA est, quod dicitur
Deute. 6. Dominum Deum
tuum timebis, & ipsi soli seruius,
ac per nomen illius iurabis: Lo-
quitur autem ibi de seruitute latriæ.
ergo iurare est actus latriæ.

RESPON. Dicendum, quod si
cut ex * dictis patet, ille qui iurat,
inuocat diuinum testimonium
ad confirmandum ea, quæ dicit.
Nihil autem confirmatur, nisi p
aliquid quod certius est, & po-
tius: & ideo in hoc ipso quod homo
per Deum iurat, proficitur Deum
potiorem, ut pote cuius ueritas
est indefectibilis, & cognitio uni-
uersalis: & sic Deo aliquo modo
reuerentiam exhibet. Vnde & A-
postolus dicit ad Heb. 6. quod ho-
mines per maiores se iurant. Et *
Hieron. dicit super Mat. quod quod
iurat, aut ueneratur, aut diligit eum
per quem iurat. Philo. etiam dicit
in 1. Metaph. quod iuramentum
est honorabilissimum. Exhibere
autem reuerentiam Deo pertinet
ad religionem, siue latriam: unde
manifestum est, quod iuramentum
est actus religionis, siue latriæ.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod in iuramento duo consideran-
tur, scilicet testimonium quod i-
ducitur, & hoc est diuinum: & id
super quo inducitur testimonium,
uel quod facit necessitatem testi-
monium inducendi: & hoc est
humanum. Pertinet ergo iuramē-
tum ad religionem ratione primi,
non autem ratione secundi.

AD SECUNDUM dicendum,
quod in hoc ipso, quod aliquis assu-
mit Deum in testem per modum
iuramenti, proficitur eum maio-
rem, quod pertinet ad Dei reue-
rentiam: & sic aliquid offert Deo
scilicet reuerentiam, & hono-
rem.

AD TERTIUM dicendum, quod
omnia quæ facimus, debemus in
Dei reuerentiam facere: & ideo
nihil prohibet, si in hoc ipso, quod
intendimus hominem certifica-
re, Deo reuerentiam exhibeamus.
Sic enim debemus aliquid i Dei
reuerentiam facere, ut ex hoc uti-
litas proximis proueniat: quia et-
iam Deus operatur ad suam glo-
riam, & nostram utilitatem.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod in iuramento duo consideran-
tur, scilicet testimonium quod i-
ducitur, & hoc est diuinum: & id
super quo inducitur testimonium,
uel quod facit necessitatem testi-
monium inducendi: & hoc est
humanum. Pertinet ergo iuramē-
tum ad religionem ratione primi,
non autem ratione secundi.

AD SECUNDUM dicendum,
quod in hoc ipso, quod aliquis assu-
mit Deum in testem per modum
iuramenti, proficitur eum maio-
rem, quod pertinet ad Dei reue-
rentiam: & sic aliquid offert Deo
scilicet reuerentiam, & hono-
rem.

AD TERTIUM dicendum, quod
omnia quæ facimus, debemus in
Dei reuerentiam facere: & ideo
nihil prohibet, si in hoc ipso, quod
intendimus hominem certifica-
re, Deo reuerentiam exhibeamus.
Sic enim debemus aliquid i Dei
reuerentiam facere, ut ex hoc uti-
litas proximis proueniat: quia et-
iam Deus operatur ad suam glo-
riam, & nostram utilitatem.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod in iuramento duo consideran-
tur, scilicet testimonium quod i-
ducitur, & hoc est diuinum: & id
super quo inducitur testimonium,
uel quod facit necessitatem testi-
monium inducendi: & hoc est
humanum. Pertinet ergo iuramē-
tum ad religionem ratione primi,
non autem ratione secundi.

AD SECUNDUM dicendum,
quod in hoc ipso, quod aliquis assu-
mit Deum in testem per modum
iuramenti, proficitur eum maio-
rem, quod pertinet ad Dei reue-
rentiam: & sic aliquid offert Deo
scilicet reuerentiam, & hono-
rem.

AD TERTIUM dicendum, quod
omnia quæ facimus, debemus in
Dei reuerentiam facere: & ideo
nihil prohibet, si in hoc ipso, quod
intendimus hominem certifica-
re, Deo reuerentiam exhibeamus.
Sic enim debemus aliquid i Dei
reuerentiam facere, ut ex hoc uti-
litas proximis proueniat: quia et-
iam Deus operatur ad suam glo-
riam, & nostram utilitatem.

AD PRIMUM ergo dicendum,
quod in iuramento duo consideran-
tur, scilicet testimonium quod i-
ducitur, & hoc est diuinum: & id
super quo inducitur testimonium,
uel quod facit necessitatem testi-
monium inducendi: & hoc est
humanum. Pertinet ergo iuramē-
tum ad religionem ratione primi,
non autem ratione secundi.

AD SECUNDUM dicendum,
quod in hoc ipso, quod aliquis assu-
mit Deum in testem per modum
iuramenti, proficitur eum maio-
rem, quod pertinet ad Dei reue-
rentiam: & sic aliquid offert Deo
scilicet reuerentiam, & hono-
rem.

AD TERTIUM dicendum, quod
omnia quæ facimus, debemus in
Dei reuerentiam facere: & ideo
nihil prohibet, si in hoc ipso, quod
intendimus hominem certifica-
re, Deo reuerentiam exhibeamus.
Sic enim debemus aliquid i Dei
reuerentiam facere, ut ex hoc uti-
litas proximis proueniat: quia et-
iam Deus operatur ad suam glo-
riam, & nostram utilitatem.

non finis est utilitas est iuramenti. Vnde quando inuenies q iuramentum ordinatur ad uerum, quod firmatur, ut litera dicit in responsione ad secundum y. artic. intellige de ordine honesti ad utile, & non de ordine utilitatis ad honestum. Honestum enim habet animum utile quasi effectum, & non habet utile pro fine. Nec te p

finē morales actus species fortitū.

AD SECUNDUM dicendum, qd ille qui iurat, utitur quidem ueneratione, aut dilectione eius per quem iurat, non autē ordinat iuramentū ad uenerandū, aut diligendū eū p quē iurat, sed aliquid aliud qd est necessariū præsenti uitæ.

AD TERTIUM dicendum, qd sicut medicina est utilis ad sanandū, & tñ quanto magis est uirtuosior, tanto maius nocumentū inducit, si non debite sumatur: ita et iuramentum utile quidem est ad confirmationē, tamen quantum est magis uenerandum, tanto est magis periculosum, nisi debite inducatur: quia ut dicitur Eccl. 23. Si frustra iuraueris, id est, deceperis fratrem, delictum ipsius supra ipsum erit. Et si dissimulaueris, quasi per simulationē iurando falsum, delinquit dupliciter, quia. si simulata egrotas est duplex iniquitas: & si in uanū iuraueris, id est, sine debita cā, & necessitate, non iustificabitur.

ARTICVLVS VI.

Utrum liceat per creaturas iurare.

AD SEXTUM sic proceditur. Vt qd non liceat p creaturas iurare. Dicitur Matt. 5. Ego dico uobis non iurare oīno, neq. p cælum, neq. per terrā, neq. per Hierosolimā, neque per caput tuū, qd exponens Hier. dicit. Considera, qd hic saluator nō per Deū iurare prohibuit: sed per cælū, & terrā &c.

¶ 2 Præ. Poena non datur nisi culpa: sed iuranti per creaturas adhibetur poena. dicitur n. 7. 22. q. 1. Clericū per creaturam iurātem acerrime obiurgandum: si perstitit in uitio, excommunicādū placuit. ergo illicitū est per creaturas iurare.

¶ 3 Præ. Iuramentū est actus latriæ, sicut dictum est: sed cultus latriæ non datur alicui creaturæ, ut patet Roman. 1. ergo non licet iurare per aliquam creaturam.

SED CONTRA est, qd Ioseph iurauit per salutem Pharaonis, ut legitur Gen. 42. Ex consuetudine etiam iuratur per Euangelium, & per reliquias, & per sanctos.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est, duplex est iuramentū. Vnū quidem, quod fit per simplicem cōtestationē, in quō, sicut testimonium Dei inuocatur, & hoc iuramentū inuitur diuinæ ueritati, sicut & fides. Fides autē est

Appellatur tamen uerum quod confirmatur materia iuramenti uel propter dictam similitudinem, uel potius sicut materia agentis, circa quam scilicet ueratur agens; sicut materia orationis pro sanitate uocatur sanitas, & huiusmodi.

Super quasi octuagesimo nono articulum sextum.

per se quidem, & principaliter de Deo, qui est ipsa ueritas: secundario autē de creaturis, in quibus ueritas Dei relucet, ut supra habitum est. Et si similiter iuramentū principaliter refertur ad ipsum Deū, cuius testimonium inuocatur, secundario autē assumitur ad iuramentū aliquæ creaturæ nō secundū se,

sed in quō in eis diuina ueritas manifestatur. Sicut iuramus per Euangelium, i. per Deū, cuius ueritas in Euangelio manifestatur: & per sanctos, qd hanc ueritatē crediderunt, & obseruauerunt. Alius autē modus iurandi est per execrationē, & tñ hoc iuramentū inducitur creatura aliqua, ut in qua diuinum iudicium exercetur. Et sic solet hō iurare per caput suū, aut per filium suū, aut per aliq. aliā rem, quā diligit. Sicut & Apostolus iurauit 2. ad Cor. 1. dicens. Ego testē Deum inuoco in animā meā. Quod autē Ioseph p salutem Pharaonis iurauit, utroque mō intelligi potest uel p modū execrationis, quasi salutē Pharaonis obligauerit Deo, uel p modum cōtestationis, quasi cōtestando ueritatē diuinæ iustitiæ, ad cuius executionem principes terræ constituuntur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Dñs prohibuit iurare per creaturas, ita qd eis adhibeatur reuerentia diuina. Vñ Hier. ibidē subdit, qd Iudæi per angelos &c. huiusmodi iurantes creaturas uenerantur Dei honore. Et eadē rōne puniunt secundū canones, clericus per creaturā iurās, qd ad blasphemiam infidelitatis pertinet. Vñ in sequenti ca. dicitur. Si quis per caput Dei, uel caput iurauerit, uel alio mō blasphemia contra Deū usus fuerit, si in ecclesiastico ordine est, deponatur. Et per hoc patet responsio ad Secundum.

AD TERTIUM dicendum, qd cultus latriæ adhibetur ei, cuius testimonium iurādo inuocatur. & id precipitur Exod. 23. Per nomen externorum deorum nō iurabitis. Non autē exhibetur cultus latriæ creaturis, qd in iuramento assumuntur, secundū mōs prædictos.

ARTICVLVS VII.

Utrum iuramentum habeat uim obligandi.

AD SEPTIMUM sic procedit. Vt qd iuramentū nō habeat

In art. 6. eiusdem q. 89. dubium occurrit; An confirmare quod dicitur decido. In ueritate, aut & per fidem meā & hōis, sit iuramentum, quicquid minus seruantes scripserunt. Et rō est, quia non inuocatur in his testimonium diuini, sed humana adiuncta ad firmitatem. Cū, n. dicitur. In ueritate sic est, nihil aliud dicitur, quam ueritas sic est. Nec obstat, quia Deus sit ueritas, non tñ quod affirmatur de ueritate, affirmat de Deo: quia ueritas communior est quam Deus. Qui autē dicit, per fidem meā sic faciā uel sic est, nō de fide, qd est uirtus theologica, sed de fide qd est uirtus moralis, loquitur, hoc est, fidelitate. & perinde est ac si diceret, ita hoc faciā sicut cū fidelis in pmissis, uel in dicendo uerū.

Seipsū ergo afferit in teste, nō Deū. Sicut rege promittentes in fide regia, non iurant p hoc, sed propria fidelitate excellentē, qualis dicitur in rege eē afferunt ad cōfirmandum ut sic seipsos inducant in testes, non Deū. Et est sic de simili lib. puta, dicere, Ad fidē bonā &c. sic est, aut sic faciā. Sēper nā que de fidelitate est sermo, qd sermonū ueritas fidelitati innititur, non fidei, quæ est uirtus theologica, & uerba sū subiecta materia intelligenda sunt. Hæc autē dicitur per se intelligi, nō pacci dens, qd si iste putat, qd dicere ista sit iuramentum, & dicit proculdubio, ex intentione sua iurat ille, non ex uerborum.

Super quasi octuagesimo nono articulum septimum.

In art. 7. eiusdem q. 89. q. duo occurrunt dubia

Loco citato in arg.

22. q. 1. ca. Si quis per caput illum.

3. di. 39. ar. 3. q. 1. Et 3. & 4. di. 29. ar. 1. ad 4. Et quodlibet, art. 24. & quodlibet, 5. arti. 27. & quodlibet, 12. art. 232.